

FOKUS-kontakten informerer

Rapport fra FOKUS-kontakt Gerd Louise Molvig

ET LIV I EKSIL – OM KVINNER OG BARN PÅ FLUKT!

MiRA-Senteret, som er et ressurscenter for kvinner med minoritetsbakgrunn, holdt i februar 2016 et seminar om kvinner og barn på flukt på Litteraturhuset i Oslo. Leder Fakhra Salimi innleder med å henvise til dagens ordbruk. Man snakker ikke om mennesker og individer, men om flyktningestrømmen, hvor man er mer opptatt av tall, statistikk og potensielle terrorister. Hun minner om at kjønnsforfølgelse, iflg. FN, gir grunnlag for asyl.

Kvinner og barn utgjør en stor andel av mennesker på flukt. De lever i en særlig sårbar situasjon fordi vold og overgrep øker i krig og konflikt, samtidig som rettigheter blir innskrenket. Vi får en leksjon i forskjellen på sympati= synes synd på og empati = sette seg inn i andres situasjon.

For å få utfordringene belyst i et norsk likestillingsperspektiv, har MiRA-senteret invitert personer/organisasjoner med god erfaring fra feltet: en aktivist fra Syria, en politisk asylsøker fra Iran, generalsekretæren i NOAS (Norsk organisasjon for asylsøkere), en politisk rådgiver i Amnesty International og to kvinner fra Refugees Welcome, Tøyen i Oslo. En av dem har peruanske foreldre, men er oppvokst i Norge.

Det er en blodig borgerkrig i Syria, hvor konsekvensene er enorme for sivilbefolkningen. Historiene er så sterke at man distanserer seg fra dem. Man blir fortalt om kvinner som selges, kidnappes og brukes som levende skjold. I Syria er over 250.000 mennesker drept, 12 mill. trenger humanitær hjelp, 4 mill. er på flukt og 7,6 mill. er internt fordrevne. Klarer vi å ta disse tallene inn over oss? Mange kvinner blir voldtatt og er gravide under flukten, noen får blødninger og aborterer. Kvinner godtar prostitusjon fordi de mangler penger.

Rystende historier fra livet i eksil blir presentert gjennom kvinneøyne. Gjennomgripende brudd på menneskerettigheter blir dokumentert. Kvinner og barn på flukt møter store likestillingspolitiske utfordringer. Det er viktig å kutte ned tiden på norske mottak, hvor de fortsetter å bli mishandlet, trakassert og misbrukt fordi de ikke blir beskyttet. Også på «trygge» mottak i Norge opplever flyktninger sårbarhet og seksuelle krenkelser uten at noen bryr seg. Mottak er også blitt business for mange, og noen ser muligheter i å tjene gode penger.

Generalsekretær Ann-Magrit Austenå i NOAS minner oss om våpenindustrien, som foregår parallelt med de menneskelige tragediene. De militære får rikelig med penger, utstyr og våpen, mens kvinner mangler mat og inntekter. Kvinner blir bedt om å skaffe seg prevensjonsmidler før de flykter, og de selger sine barn som barnebruder for å overleve. I øyeblikket er det flere kvinner og barn på flukt enn i 2015. De møter stengte grenser og oppnår ikke familiegjenforening. Flere familier som ble splittet i fjor høst, har levd i mange uker/måneder uten informasjon. I Norge er man svært opptatt av kjønnslemlestelse og tvangsgifte, men kjønnsbasert forfølgelse får liten oppmerksomhet. Hun minner oss om: **det kunne vært deg, din datter, søster, kone eller mor!** Vold blir privatisert selv om det er en kriminell handling. Norske myndigheter gir uklare signaler. Det er helt uforsvarlig at de rammer kvinner og barn for å avskrekke andre fra å komme til Norge senere. Denne tosidigheten fra Norge er helt uakseptabel, sier NOAS' generalsekretær.

Amnesty International understreker at voldtekt brukes i krig for å skremme sivilbefolkningen. Hun minner om Margreth Olins film «De andre barna». Amnesty har vært både i Syria og Hellas

for å dokumentere hva som skjer. Det er systematiske og grove brudd på menneskerettighetene helt ned i 10-12 års alderen, men også i Norge sover kvinner på saler med menn, har felles dusjer og ingen privatsoner. På veien til toalettet opplever de trusler og trakassering. Amnesty har laget en rapport om brudd i norske mottak. Hun understreker at de frivillige gjør en fantastisk jobb, men mange har ikke faglig kompetanse til å se, rapportere og handle. Frivillige kan ikke gjøre en profesjonell jobb.

Susan Rakhsk forteller om sin flukt fra torturering og henrettelser i Iran. Hun var politisk aktivist og setter oss inn i sin historie på veien til Norge, med arrestasjoner og voldtekt underveis. Ingen tror på henne. Susan deler rom og toalett med menn, opplever overgrep, men klarer å rømme. Hun får opplæring i hvordan man dusjer og får beskjed om ikke å spise krydder fordi hun lukter så vondt. Hun vurderer selvmord, og retur til Iran. Etter hvert lærer hun seg norsk, får jobb og kan kjøpe seg mye klær og parfyme! Hun studerer sosiologi og jobber som flyktningkonsulent i Norge. I jobben får hun høre hårreisende historier, som tar fra henne både matlyst og nattesøvn. Men med sin egen bakgrunn tror hun på dem.

Refugess Welcome lovpriser mange i det sivile samfunn, som åpner sine hjerter og kjemper mot urettferdighet. De møter flyktninger som medmennesker gjennom et smil og et positivt syn. Å bli sett og møtt med anerkjennelse er viktig. Det gir både emosjonell, fysisk og psykisk god helse. Bare ordet «Velkommen» kan bety helbred som formaterer et nytt liv.

Seminaret avslutter med en paneldiskusjon. Det blir henvist både til CEDAW (FNs Konvensjon om å avskaffe alle former for diskriminering mot kvinner) og Barnekonvensjonen. Et liv uten vold er en menneskerett uansett farge, kjønn, legning og etnisitet. Norge må bygge på sin humanitære tradisjon. Vi må ikke reagere mindre på krenkelser i Norge enn ute i verden. I ordvekslingen blir det minnet om at homofile, transpersoner, lesbiske og bifile også er meget sårbare under flukt.

Det du ikke vil se, ser du ikke! Det du ikke har kunnskap om, vil du ikke forstå!

Ingen gikk uberørt fra Litteraturhuset den ettermiddagen.

Gerd Louise Molvig
FOKUS-kontakt